

Завдяки тому, що перекладач може використати будь-яку конструкцію при відтворенні цього поняття, досягається повна прозорість значення.

Не дивлячись на те, що описовий переклад є досить ефективним способом передачі складних слів, можна виділити певні недоліки такі як лаконічність і милозвучність, оскільки цей спосіб є досить громіздким та використовується у випадках де не можна обійтись порівняно коротким поясненням. Також, іноді при використанні описового способу перекладу можливе неточне тлумачення змісту поняття, тому для того, щоб правильно застосувати цей прийом, перекладачу слід добре знати та розуміти явища, які він описує та реалії народу мови, з якої він перекладає, щоб правильно розкрити зміст.

Література

1. Бархударов Л. С. *Язык и перевод (Вопросы общей и частной теории перевода)*. М. : Междунар. отношения, 1975.
2. Казакова Т. А. *Translation Techniques. English-Russian. Практические основы перевода*. М. : Союз, 2001.
3. Переса Є. І. *Особливості перекладу складних іменників з німецької мови на українську у художній літературі (на матеріалі роману Е. М. Ремарк «Три товариші» та його перекладів)*. Вінниця : ДонНУ імені Василя Стуса, 2018.

УДК 811`373.6+811.111+811.161.2

ТИПИ ТЕРМІНОЛОГІЧНИХ СЛОВОСПОЛУЧЕНЬ У ТЕКСТАХ ПРОГНОЗУ ПОГОДИ (НА МАТЕРІАЛІ НІМЕЦЬКОЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ МОВ)

Ю. А. Журавська

Текст прогнозу погоди вважається одним із найпоширеніших типів інформаційних текстів у медіапросторі. Основу цього типу текстів складаються передбачення про стан погоди на певній території та у певний час. У системі термінології, яка вживається у текстах прогнозу погоди, передусім у текстах німецькою та українською мовою, значне місце займають термінологічні словосполучення. Термінологічні словосполучення – це словосполучення, які є вживаними у певній галузі науки, культури тощо, є конкретними, мають одне та чітке значення, що окреслює поняття. [1].

У системі метеорологічної лексики в обох досліджуваних мовах, німецькій та українській, найчастіше зустрічаються саме термінологічні одиниці. Їх можна класифікувати, з одного боку, за їхньою структурою, а з іншого, за кількістю складових елементів таким чином:

- 1) прості однокомпонентні термінологічні одиниці, напр.:
нім. *Schnee* ‘сніг’, *Schneeregen* ‘дощ зі снігом’, *sonnig* ‘сонячно’;
укр. *вітер*, *північний*, *часом*, *місяцями*;
- 2) складні двокомпонентні терміни, які можуть мати таку структуру:
 - а) іменник + іменник, напр.:
нім. *Lagen Schnee* ‘шари снігу’;
укр. *стовпчик термометру*, *сила вітру*, *градусів тепла* ;
 - б) прикметник + іменник, напр.:
нім. *östliche Richtung* ‘східний напрямок’, *trockene Luft* ‘сухе повітря’;
укр. *суха погода*, *висока температура*;
- 3) складні: трикомпонентні термінологічні одиниці, виражені такими структурами:
 - а) прикметник + прикметник + іменник, напр.:
нім. *stürmischer westlicher Wind* ‘штормовий західний вітер’;
укр. *рекордні температурні показники*, *теплій температурний комфорт*.

б) прикметник + іменник + іменник, напр.:

нім. *östlicher Teil des Landes* 'східна частина країни', *warm Richtung Norden* 'тепло у північному напрямку';

укр. *різкий стрибок температури*

Проведений аналіз текстів прогнозів погоди досліджуваними мовами показав, що для німецької мови характерним є вживання однокомпонентних термінів-комполітів, напр.: *Nordvorpommern* 'північна частина Передньої Померанії', *Schneeschauer* 'сильний дощ зі снігом', *Sonnenschein*, 'сонячне сяйво' тощо. Однокомпонентні конструкції, які були виділені у проаналізованих текстах німецькою мовою, виражаються не тільки іменниками, але й іншими частинами мови, а саме прикметниками (напр. *warm* 'теплий', *frostig* 'морозний') та прислівниками (*mitunter* 'часом').

В текстах прогнозу погоди українською мовою найчастіше уживаними є як однокомпонентні, так і двокомпонентні (іменник + іменник та прикметник + іменник) конструкції. Аналіз текстів з різних інформаційних ресурсів України довів, що однокомпонентні словосполучення українською мовою також можуть бути виражені такими частинами мови, як іменник (*потепління, синоптики, вітер, пориви*), прислівник (*часом, вночі*) та прикметник (*північний, теплий*).

Двокомпонентні словосполучення, знайдені у проаналізованих текстах українською мовою представлені двома основними конструкціями:

конструкція «іменник + іменник», напр.: *прогноз погоди, ділянки доріг, сонячні промені*;

конструкція «прикметник + іменник», напр.: *зимова погода, прохолодні поривчастий вітер, малоюмовірні морози, південна частина*.

Що стосується вживання у текстах прогнозів погоди німецькою мовою двокомпонентних словосполучень, проведене дослідження текстів показало, що вони зустрічаються значно рідше, аніж однокомпонентні терміни, напр.: *schwacher Wind* 'слабкий вітер', *kurze Gewitter* 'короткочасна гроза', *böiger Wind* 'поривчастий вітер'.

Аналіз текстів прогнозів погоди німецькою та українською мовою виявив, що трикомпонентні словосполучення вживаються досить рідко. Це притаманно текстам обома досліджуваними мовами. Все ж приклади вживання конструкцій «прикметник + прикметник + іменник» та «прикметник + іменник + іменник» можна знайти у досліджуваних текстах прогнозах погоди:

конструкція «прикметник + прикметник + іменник», напр.:

нім. *letzte schwere Schneefälle, ganz bedeckter Himmel* 'останні сильні снігопади, повністю затягнуте небо';

укр. *холодні нічні години, прогноз українського Гідрометцентру, налипання мокрого снігу*.

конструкція «прикметник + іменник + іменник», напр.:

нім. *höchste Temperatur am Nachmittag, östlicher Teil des Landes* 'найвища температура після обіду, східна частина країни';

укр. *у західній частині України, друга половина місяця*

Отже, аналіз 14 текстів прогнозу погоди з інформаційних інтернет-ресурсів Німеччини та України показав, що текстам обома досліджуваними мовами притаманне вживання термінів та термінологічних словосполучень. Спільними рисами виявились вживання простих (односкладних) термінів, які представлені в більшості випадків іменниками, прикметниками або прислівниками, а також поодинокі вживання трикомпонентних конструкцій. Відмінною рисою текстів прогнозу погоди німецькою та українською мовами є вживання двокомпонентних конструкцій: у текстах українською мовою вони зустрічаються значно частіше, аніж у текстах німецькою мовою, що пояснюється словотвірними особливостями порівнюваних мов.

Література

1. Білоусова О. Словосполучення термінологічного характеру в структурі законодавчих текстів. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 10 : Проблеми граматики і лексикології української мови* : зб. наук. праць. 2011. Вип. 8. С. 96–100.